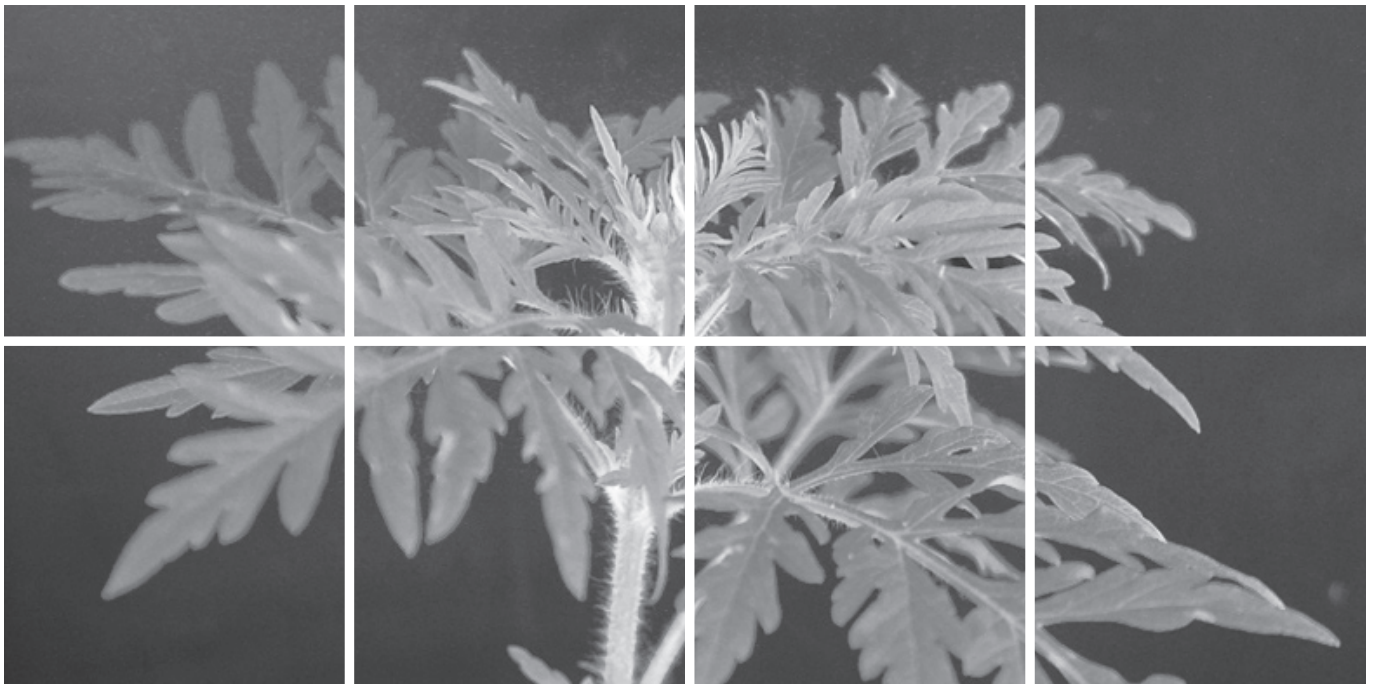

Amt für Natur und Umwelt
Uffizi per la natira e l'ambient
Ufficio per la natura e l'ambiente

NM001r

Tractament da material da
stgavament ch'è contaminà
cun ambrosia u cun autras
plantas problematicas

■ ■ ■ Fegl d'infurmaziun

1 Survista

1	Survista	1
2	Planta problematica	1
3	Derasaziun	1
4	Communicaziun	2
5	Cumbat	2
6	Evitar la derasaziun	2
7	Ulteriuras plantas problematicas	3
8	Basa giuridica	3

"Photo: Agroscope ACW"

flur masculina

Segns distinctivs da l'ambrosia:
- feglia cun crenas
- la vart sut da la feglia è verda, betg alventa
- moni pailus
- las flurs masculinas èn verdentas ed han orasum la furma d'ina barlocca

"Photo: Agroscope ACW"

ambrosia creschida ora che
porta sem

"Photo: Agroscope ACW"

planta giuvna

2 Planta problematica

L'ambrosia (*Ambrosia artemisiifolia*) è ina spezia da planta invasiva, ch'è extra per noss territori (neofit). Il pollen da l'ambrosia (la pulvra da flurs da l'ambrosia) po chaschunar grevas allergias. La derasaziun creschenta da l'ambrosia n'è betg mo in problem per la sanadad, ella po er stgatschar la flora indigena e periclitar uschia la biodiversidad.

3 Derasaziun

L'ambrosia po sa derasar spezialmain sin terren da plazzals betg creschids en, sin chavas da gera, sin deponias da material da stgavament, dentant er sin champs u sin scarpas. Ella producescha blers semins. Quels pon vegnir derasads senza ch'ins percorschia cun transportar il material da stgavament. Savens succeda la derasaziun

nungiavischada er tras pavel contaminà d'utschels u d'animals pitschens u tras particlas da terra che cuntegnan sems e che tatgan vi dals pneus da maschinas e da vehichels. L'uman promova la derasaziun cun transports da terra e cun transports da material da stgavament, cun spustaments u cun l'elavuraziun da terren. En il Grischun dal sid è la planta localmain gia fitg frequenta en deponias da stgavament ed en deponias da ruments verds sco er sin scarpas da la via. Ultra da divers exemplars singuls, spezialmain en ierts e tar piazzas da magliar per utschels, datti en il Grischun er gia surfatschas da terren agricul (champs, prads) ch'èn infectadas da l'ambrosia.

4 Communicaziun

Tut ils lieus, nua ch'ins chatta l'ambrosia ed ulteriuras plantas problematicas ston vegnir annunziadas tras las vischnancas a l'uffizi per la natira e l'ambient. Las vischnancas disponan d'ina glista da las personas da contact ch'èn scoladas per cas d'ambrosia. Quellas pon vegnir contactadas per distinguer e per annunziar l'ambrosia sco er per retrair infurmaziuns.

5 Cumbat

Igl è obligatoric da cumbatter l'ambrosia. Conform al princip da la chaschunadra resp. dal chaschunader èn las proprietarias ed ils proprietaris, las cultivaturas ed ils cultivaturs u las interpresas da construcziun e da transport che chaschunan la derasaziun obligads da cumbatter l'ambrosia.

Il mument adattà per cumbatter la planta è gist avant la fluriziun ed avant ch'il sem vegnia furmà. En cas d'effectivs pli pitschens vegn fatg il cumbat cun strair ora la planta, e quai cun guants (e durant la fluriziun cun ina mascra cunter la pulvra fina). Pervia da la derasaziun aggressiva e da la gronda resistenza da surviver dals sems e dal material da la planta vegn l'ambrosia allontanada da princip cun il rument (betg cumpostar!). En cas d'effectivs pli gronds sto il cumbat vegnir organisà tras la vischnanca en cunvegrientscha cun il post spezialisà per la protecziun da las plantas, cun il center da furmaziun e cussegliaziun agricula Plantahof, Landquart, e cun l'uffizi per la natira e l'ambient.

Ils lieus nua che l'ambrosia è vegnida cumbattida ston – pervia da las reservas da sems en il terren – vegnir observads e tractads ulteriuramain ils proxims onns, per quai ch'ils sems pon chatschar er anc suenter intgins onns.

6 Evitar la derasaziun

Cun dischlocar material (humus, material da stgavament, cumpost e.u.v.) e tar mintga elavuraziun e spustament da terren èsi impurtant che l'ambrosia na vegnia betg derasada.

- Material contaminà cun ambrosia na dastga betg vegnir utilisà u dischlocà per recultivaziuns, ma sto vegnir dismiss en moda correcta, resp. sin deponias centralas e controlladas che garanteschon il cumbat.
- Ina reutilisaziun (p. ex. tar piazzals pitschens) è pussaivla mo al lieu e pretenda la garanzia che l'ambrosia vegnia cumbattida a lunga vista.
- Spezialmain periclitadas èn piazzas da cumpost tar la consegna da material vegetal, tar l'elavuraziun da rument verd e tar la consegna da cumpost.
- Maschinas ed apparats ston vegnir nettegiads bain dals rests da terra.

Avant ch'i vegnian realisadas lavurs da construcziun, da stgavament e da recultivaziun stoi perquai vegnir sclerì, sch'ina contaminaziun d'ambrosia saja avant maun. En il Tessin, en l'Italia dal nord ed en la part sut da la Val Mesauc datti gia grondas surfatschas ch'èn infectadas cun l'ambrosia. Manar vitiers e manar davent material da terra en quests territoris è perquai da princip scumandà.

7 Ulteriuras plantas problematicas

Anc ulteriuras plantas problematicas han ina impurtanza speziala en connex cun lavurs da stgavaments en la terra, sco p.ex. la darsvenna giganta che po chaschunar blessuras, sch'ella vegn en contact cun pel betg protegida u il badalestg giapunais che crescha e prenda il suramaun e po donnegiar edificis e scarpas. Ulteriuras infurmaziuns davart questas e davart ulteriuras plantas problematicas survegnis Vus tar l'uffizi per la natira e l'ambient.

8 Basa giuridica

Ordinaziun davart la protecziun da las plantas dals 28 da favrer 2001:

Tenor ils art. 27-29 sco er tenor l'aggiunta 10 è l'ambrosia in zerclim spezialmain privlus che sto vegnir annunzià e cumbatti.

Lescha federala davart la protecziun da l'ambient dals 7 d'october 1983: art. 29a, al. 1:

Organissemms dastgan vegnir tractads mo uschia ch'els, che lur products metabolics u che lur ruments:

- a. na possian betg periclitar l'ambient u l'uman;
- b. na restrenschan betg a lunga vista la multifariadad biologica e sia utilisaziun.

Ordinaziun davart l'utilisaziun d'organissemms en l'ambient (OLEAmb) dals 25 d'avust 1999:

art. 4 al. 1: Tgi che lavura cun organissemms en l'ambient, sto applitgar tut la premura che las circumstanzas permettan, per ch'ils products metabolics e per ch'ils ruments na possian betg periclitar l'uman e l'ambient.

art. 32 al. 1: Sch'i cumparan organissemms, che donnegeschan l'ambient, spezialmain animals e plantas, pon ils chantuns ordinar las mesiras necessarias per als cumbatter e – sche quai è necessari e raschunaivel, per impedir en avegnir lur cumparsa.

Uffizi per la natira e l'ambient dal Grischun

Il manader da l'uffizi:

Uffizi forestal dal Grischun

Il selvicultur chantunal:

Center da furmaziun e cussegliaziun agricula
Plantahof, Landquart

Il directur:

Uffizi d'agricultura e da geoinformaziun

Il manader da l'uffizi:

Amt für Natur und Umwelt
Uffizi per la natira e l'ambient
Ufficio per la natura e l'ambiente

Editur..... Amt für Natur und Umwelt
Uffizi per la natira e l'ambient
Ufficio per la natura e l'ambiente

Adressa..... Amt für Natur und Umwelt GR
Ringstrasse 10
7001 Coira
Telefon: 081 257 29 46
Telefax: 081 257 21 54
E-Mail: info@anu.gr.ch
www.anu.gr.ch

Data.....settember 2007

Tractament da material da
stgavament ch'è contaminà
cun ambrosia u cun autras
plantas problematicas

■ ■ ■ Fegl d'infurmaziun